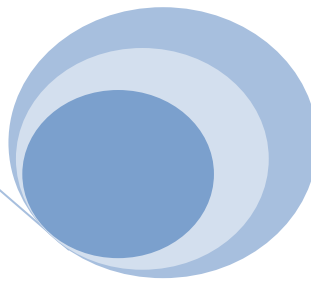

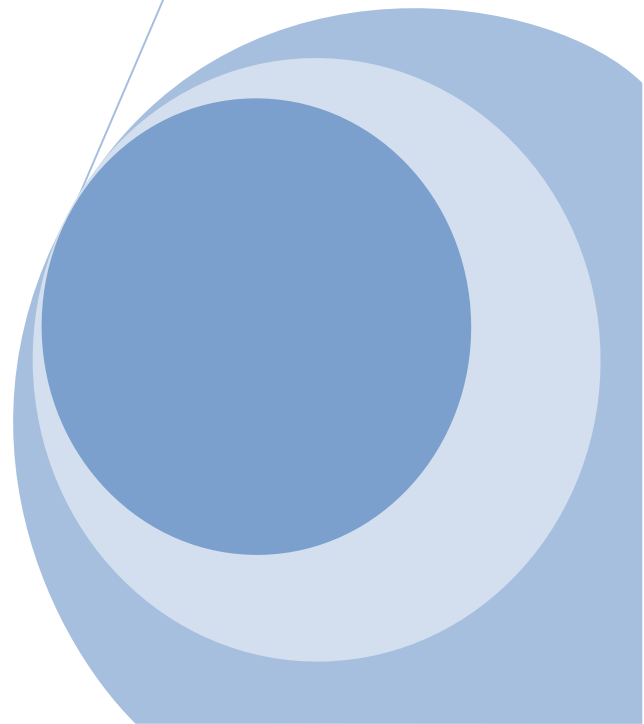

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ
RESEARCH INSTITUTE FOR TOURISM

**Εξελίξεις στα Βασικά Μεγέθη της
Ελληνικής Ξενοδοχειακής Αγοράς
κατά τα έτη 2009 - 2010**

Αθήνα, Νοέμβριος 2010

Εξελίξεις στη διεθνή τουριστική αγορά

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού και παρόλη την οικονομική κρίση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010 οι παγκόσμιες τουριστικές αφίξεις σημείωσαν αύξηση κατά 7% (Πίν. 1). Αυτή η αυξητική τάση, αλλά με επιβραδυνόμενο ρυθμό, αναμένεται να συνεχιστεί και κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Το 2009 υπήρξε μια από τις δυσκολότερες χρονιές για την παγκόσμια τουριστική βιομηχανία καθώς οι διασυνοριακές μετακινήσεις μειώθηκαν κατά 4,2% και οι τουριστικές εισπράξεις μειώθηκαν κατά 5,7%. Το πρώτο εξάμηνο του 2010 οι διασυνοριακές μετακινήσεις αυξήθηκαν κατά 6,9%. Μεγαλύτερη αύξηση σημειώθηκε στις αναδυόμενες αγορές της Μέσης Ανατολής και της Νοτιοανατολικής Ασίας.

Την καλύτερη επίδοση την πέτυχε η περιοχή της Μέσης Ανατολής με αύξηση 20%. Θα πρέπει να σημειωθεί όμως ότι το 2009 οι αφίξεις στην περιοχή είχαν μειωθεί κατά 16%.

Πίνακας 1.
Διεθνείς Αφίξεις Τουριστών ανά Περιοχή

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	2000	2005	2008	2009	2009	2008/07	2009/08	2010
	(σε εκατ.)				(μερίδιο %)	(% μεταβολή)		(Δ% 1ου βμήνου)
ΚΟΣΜΟΣ	683,0	802,0	919,0	880,0	100,0	2,0	-4,2	6,9
Αναπτυγμένες Οικονομίες	423,0	451,0	494,0	470,0	53,4	-0,4	-4,9	5,7
Αναδυόμενες Οικονομίες	260,0	351,0	425,0	410,0	46,6	4,9	-3,4	8,0
Ευρώπη	392,2	441,0	487,2	459,7	52,2	0,4	-5,7	2,0
Βόρεια Ευρώπη	43,7	52,8	56,4	53,4	6,1	-2,9	-5,5	-3,4
Δυτική Ευρώπη	139,7	141,7	153,2	146,0	16,6	-0,4	-4,7	4,6
Κεντρ. & Ανατ. Ευρώπη	69,3	87,5	100,0	89,5	10,2	3,5	-10,5	0,3
Νότια & Μεσογειακή Ευρώπη	139,5	159,1	177,7	170,9	19,4	0,5	-3,8	2,5
Ασία και Ειρηνικός	110,1	153,6	184,0	181,2	20,6	1,1	-1,6	14,1
Ωκεανία	9,6	11,0	11,1	10,9	1,2	-0,9	-1,8	5,4
Νότια Ασία	6,1	8,1	10,3	10,1	1,1	1,1	-1,5	14,5
Αμερική	128,9	134,0	147,8	140,6	16,0	2,8	-4,9	7,3
Βόρεια Αμερική	91,5	89,9	97,7	92,1	10,5	2,6	-5,7	8,3
Καραϊβική	17,1	18,8	20,1	19,5	2,2	1,2	-2,8	4,3
Αφρική	26,5	35,4	44,3	45,8	5,2	2,5	3,3	7,4
Μέση Ανατολή	24,9	37,8	55,6	52,9	6,0	19,0	-4,9	20,4

Πηγή: UNWTO, Βαρόμετρο, Αύγουστος 2010.

Υψηλή μεγέθυνση εμφανίζουν οι τουριστικές ροές προς όλη την περιοχή της Νοτιοανατολικής και Νότιας Ασίας που κυμάνθηκε από 12 – 16%. Πενήντα περίπου χώρες στην Ασία και τη Βόρεια Αφρική σημείωσαν διψήφιο ποσοστό αύξησης των αφίξεων. Μοναδική εξαίρεση στην πολύ θετική εικόνα του πρώτου εξαμήνου του 2010 απετέλεσαν οι χώρες της Βόρειας και της Κεντρικής Ευρώπης. Στους προορισμούς της Βόρειας Ευρώπης καταγράφηκε νέα μείωση κατά 3,4% ενώ στην Κεντρική Ευρώπη οι αφίξεις παρέμειναν ουσιαστικά στάσιμες (+0,3%) παρά την ιδιαίτερα δυσμενή επίδοση του 2009 (-10,5%).

Οι ευρωπαϊκές χώρες της μεσογειακής λεκάνης προσέλκυσαν 2,5% περισσότερους αλλοδαπούς τουρίστες. Εξάιρεση απετέλεσε η Ελλάδα η οποία κινήθηκε σε αρνητικό έδαφος για μια ακόμη χρονιά.

Στην Αμερική, οι αφίξεις κατέγραψαν αύξηση κατά 7,3%. Περισσότερο ωφελημένες είναι οι χώρες της Βόρειας Αμερικής που προσέλκυσαν 8,3% περισσότερους τουρίστες. Αντιθέτως η αύξηση ήταν ασθενέστερη στην περιοχή της Καραϊβικής, αφού περιορίστηκε σε 4,3%. Στην αφρικανική ήπειρο, οι αφίξεις παρουσίασαν άνοδο κατά 7,4% και στην Ωκεανία κατά 5,4%.

Σε μηνιαία βάση, η μεγαλύτερη άνοδος των αφίξεων επετεύχθη το Μάιο (+10%) και τον Μάρτιο (+9%). Η ασθενέστερη επίδοση σημειώθηκε τον Απρίλιο (+2%), λόγω των σημαντικών προβλημάτων που προξένησε στις διεθνείς αερομεταφορές η ηφαιστειακή σκόνη που κάλυψε για πολλές μέρες τον ουρανό μεγάλου τμήματος του Βορείου Ατλαντικού και της Βορειοδυτικής Ευρώπης.

Η αυξητική τάση που καταγράφεται διεθνώς αναμένεται να συνεχιστεί και το δεύτερο εξάμηνο του έτους. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών προβλέπεται να αυξηθούν κατά 4% για το σύνολο του 2010.

Η αυξητική τάση αναμένεται να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια ενδυναμώνοντας την παρουσία του τουριστικού τομέα στην απασχόληση και στο εισόδημα. Τα ίδια στοιχεία δείχνουν έναν αυξανόμενο ανταγωνισμό μεταξύ των τουριστικών προορισμών με τους τουρίστες να ψάχνουν για ολοένα και φθηνότερους τουριστικούς προορισμούς. Οι ανερχόμενες οικονομίες και οι νέοι τουριστικοί προορισμοί ισχυροποιούν την τουριστική τους ταυτότητα αυξάνοντας διαρκώς το μερίδιό τους στην διεθνή αγορά καθώς και τις επενδύσεις τους. Οι χώρες του ΟΟΣΑ συνεχίζουν να αποτελούν τον κύριο τουριστικό προορισμό αντιπροσωπεύοντας το 60% της συνολικής τουριστικής κίνησης ενώ εντυπωσιακή παρουσιάζεται η συμμετοχή των χωρών όπως η Βραζιλία η Κροατία η Ινδία και η Κίνα.

Πορεία του τουρισμού στις ανταγωνιστριες χώρες

Στον Πίνακα 2 καταγράφονται οι επιδόσεις των κυριότερων ανταγωνιστριών χωρών της Ελλάδας. Παρατηρούμε ότι οι χώρες αυτές επιτυγχάνουν θετικούς ρυθμούς άνοδου των τουριστικών αφίξεων.

Στο πρώτο οκτάμηνο στην Τουρκία καταγράφεται αύξηση 5,1%. Ακολουθεί η Ιταλία με άνοδο 3,3% το πρώτο εξάμηνο. Η Ισπανία πέτυχε σημαντική αύξηση αφίξεων κατά τον Αύγουστο και έκλεισε το οκτάμηνο με ελαφρά άνοδο κατά 0,3% σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2009.

Χαμηλή αλλά πάντως θετική επίδοση σημείωσε και η Κύπρος κατά το πρώτο επτάμηνο (+0,7%).

Πίνακας 2.
Εξέλιξη Αλλοδαπού Τουρισμού στην Ελλάδα και τις Ανταγωνίστριες Χώρες
 % Μεταβολή

Χώρα	Αφίξεις				Συναλλαγματικές Εισπράξεις			
	Περίοδος	2008/07	2009/08	2010/09	Περίοδος	2008/07	2009/08	2010/09
ΕΛΛΑΔΑ ⁽¹⁾	Ιαν.- Σεπτ.	-1,2	-8,0	-0,3	Ιαν.- Αύγ.	5,3	-12,6	-7,3
Ιταλία	Ιαν.- Ιουλ.	0,8	-2,6	3,3	Ιαν.- Ιουλ.	2,2	-9,1	3,3
Ισπανία	Ιαν.- Αύγ.	-0,2	-9,3	0,3	Ιαν.- Ιουλ.	2,6	-10,2	1,9
Πορτογαλία ⁽²⁾	Ιαν.- Αύγ.	0,8	-13,2	1,4	Ιαν.- Ιούν.	4,8	-11,4	8,6
Κροατία ⁽²⁾	Ιαν.- Ιουλ.	4,8	-6,1	2,7	Ιαν.- Μάρτ.	17,3	-2,3	8,0
Κύπρος	Ιαν.- Ιούλ.	0,2	-10,9	0,7	Ιαν.- Ιούν.	-2,0	-15,5	1,4
Τουρκία	Ιαν.- Αύγ.	14,5	0,9	5,1	Ιαν.- Αύγ.	22,2	-7,5	1,4

(1) Αφορά αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας. Οι αφίξεις της Αθήνας προέρχονται από το "Ελ. Βενιζέλος". Περιλαμβάνονται τα 19 μεγαλύτερα αεροδρόμια της χώρας.

(2) Αφορά διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

Πηγή: Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες και Κεντρικές Τράπεζες των χωρών.

Όσον αφορά στις τουριστικές εισπράξεις, οι ανταγωνίστριες χώρες εμφάνισαν βελτιωμένη εικόνα. Μεγαλύτερες αυξήσεις πέτυχαν η Πορτογαλία και η Κροατία με 8% περίπου. Η Κύπρος, η Τουρκία και η Ισπανία αύξησαν τις εισπράξεις τους από τον τουρισμό κατά 1,5% περίπου.

Η πορεία του Ελληνικού τουρισμού το 2010

Μια ακόμα δύσκολη τουριστική χρονιά για την Ελλάδα φτάνει στο τέλος της. Με βάση τα πρώτα στοιχεία των αεροδρομίων και της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) για τις αεροπορικές αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στην χώρα μας, το 9μηνο Ιαν.- Σεπτ. 2010 παρατηρήθηκε οριακή μείωση της τάξης του 0,3% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2009 (Πίν. 3). Στο αεροδρόμιο της Αθήνας η μείωση των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών κυμαίνεται στο 5,5% περίπου για το ίδιο διάστημα ενώ για το σύνολο της χώρας (χωρίς το αεροδρόμιο της Αθήνας) παρατηρήθηκε αύξηση περίπου 1,5%. Σε αυτό συνέβαλαν οι αυξήσεις που σημειώθηκαν στα Δωδεκάνησα (9,4%) και στις Κυκλάδες (12,5%), ενώ αξιοσημείωτη είναι και η αύξηση που σημειώθηκε στο αεροδρόμιο της Καλαμάτας (11% περίπου) οφειλόμενη σε μεγάλο βαθμό στις νέες μονάδες που δημιουργήθηκαν στη Μεσσηνία (Κόστα Ναβαρίνο).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 8μηνο Ιαν.- Αυγ. 2010 οι τουριστικές εισπράξεις σημείωσαν μείωση 7,3% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2009, γεγονός που αποτυπώνει το κρίσιμο πρόβλημα του ελληνικού τουρισμού. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις, η δαπάνη ανά ταξίδι των αλλοδαπών σημείωσε αύξηση 3,5% το πρώτο τρίμηνο του 2010 σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2009 ενώ η δαπάνη ανά διανυκτέρευση και η μέση διάρκεια παραμονής έχει μείνει στάσιμη. Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία για τις διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών τουριστών στα ξενοδοχειακά καταλύματα που στέλνει η ΕΛ.ΣΤΑΤ. στην EUROSTAT, προκύπτει ότι για το 1^ο εξάμηνο του έτους σημειώθηκε μείωση της τάξης του 2% περίπου σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2009.

Πίνακας 3.
Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών Αεροπορικά Ιανουάριος - Σεπτέμβριος

Αεροδρόμια	2006	2007	2008	2009	2010	2007 /06	2008 /07	2009 /08	2010 /09
Θεσσαλονίκη*	961.704	1.039.239	1.080.806	981.530	939.464	8,1	4,0	-9,2	-4,3
Καβάλα	89.411	97.120	88.920	81.734	79.037	8,6	-8,4	-8,1	-3,3
(Β. Ελλάς)	1.051.115	1.136.359	1.169.726	1.063.264	1.018.501	8,1	2,9	-9,1	-4,2
Ηράκλειο*	1.970.694	1.991.767	1.988.975	1.797.353	1.788.897	1,1	-0,1	-9,6	-0,5
Χανιά	611.516	638.002	641.808	550.686	554.239	4,3	0,6	-14,2	0,6
(Κρήτη)	2.582.210	2.629.769	2.630.783	2.348.039	2.343.136	1,8	0,0	-10,7	-0,2
Ρόδος	1.228.560	1.289.358	1.257.236	1.224.037	1.328.987	4,9	-2,5	-2,6	8,6
Κως	610.578	636.174	632.916	590.010	655.140	4,2	-0,5	-6,8	11,0
(Δωδεκάνησος)	1.839.138	1.925.532	1.890.152	1.814.047	1.984.127	4,7	-1,8	-4,0	9,4
Άραξος	52.714	65.964	51.007	40.071	38.679	25,1	-22,7	-21,4	-3,5
Καλαμάτα	44.329	47.826	31.346	28.211	31.233	7,9	-34,5	-10,0	10,7
(Πελοπόννησος)	97.043	113.790	82.353	68.282	69.912	17,3	-27,6	-17,1	2,4
Κέρκυρα	816.577	806.725	774.119	699.913	683.641	-1,2	-4,0	-9,6	-2,3
Κεφαλονιά	151.942	152.344	175.268	138.131	143.149	0,3	15,0	-21,2	3,6
Ζάκυνθος	449.962	448.927	438.553	410.870	401.590	-0,2	-2,3	-6,3	-2,3
Άκτιο	128.399	144.535	145.995	140.362	138.061	12,6	1,0	-3,9	-1,6
(Ιόνια Νησιά)	1.546.880	1.552.531	1.533.935	1.389.276	1.366.441	0,4	-1,2	-9,4	-1,6
Μύκονος	98.271	103.618	104.241	95.856	109.970	5,4	0,6	-8,0	14,7
Σαντορίνη	173.560	185.616	177.475	159.617	177.361	6,9	-4,4	-10,1	11,1
(Κυκλάδες)	271.831	289.234	281.716	255.473	287.331	6,4	-2,6	-9,3	12,5
Σκιάθος	115.032	118.326	112.619	108.259	106.220	2,9	-4,8	-3,9	-1,9
Μυτιλήνη	65.529	75.759	72.839	69.681	60.688	15,6	-3,9	-4,3	-12,9
Χίος	14.048	12.811	15.829	11.646	11.786	-8,8	23,6	-26,4	1,2
Σάμος	124.467	128.659	129.292	112.204	106.047	3,4	0,5	-13,2	-5,5
(Β. Αιγαίο)	319.076	335.555	330.579	301.790	284.741	5,2	-1,5	-8,7	-5,6
ΣΥΝΟΛΟ	7.707.293	7.982.770	7.919.244	7.240.171	7.354.189	3,6	-0,8	-8,6	1,6
ΑΘΗΝΑ**	2.533.569	2.846.620	2.776.844	2.604.665	2.457.799	12,4	-2,5	-6,2	-5,6
ΣΥΝΟΛΟ (Με Αθήνα)	10.240.862	10.829.390	10.696.088	9.844.836	9.811.988	5,7	-1,2	-8,0	-0,3

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ "Ελ. Βενιζέλος", Περιφερειακά αεροδρόμια. Επεξεργασία ΙΤΕΠ.

* Συνολικές αφίξεις εξωτερικού.

** Για την Αθήνα τα στοιχεία αφορούν τις συνολικές αφίξεις από το εξωτερικό, όπως τις δίνει η ΥΠΑ.

Η Ταυτότητα της Έρευνας

Το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ), σε συνεργασία με το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, ξεκίνησε από τις αρχές του 2010 έρευνα στα ξενοδοχεία της χώρας για την εκτίμηση των επιπτώσεων της πρόσφατης διεθνούς οικονομικής κρίσης στον ξενοδοχειακό κλάδο.

Οι πραγματικές τιμές, στις οποίες διατίθενται τα δωμάτια των ξενοδοχείων, αποτελούν σαφείς ενδείξεις για μια σειρά τουριστικών μεγεθών όπως είναι η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προορισμών, η ποιότητα του τουριστικού προϊόντος κλπ. Έτσι, η έρευνα επικεντρώθηκε στις οικονομικές επιπτώσεις – πραγματικές τιμές, ποσοστά πληρότητας, κύκλο εργασιών των ξενοδοχείων – και στην απασχόληση. Από τα ευρήματά της γίνεται προσπάθεια να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της χαμηλής πληρότητας στην απασχόληση και κατ' επέκταση στην απώλεια των θέσεων εργασίας.

Η έρευνα διεξήχθη από τον Απρίλιο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2010. Εστάλησαν ερωτηματολόγια σε όλα τα ξενοδοχεία της χώρας (9.554 μονάδες, 726.546 κλίνες). Απάντησαν περίπου 700 ξενοδοχεία που αντιπροσωπεύουν το 12% περίπου της δυναμικότητας σε κλίνες. Το μεγαλύτερο μέρος των ξενοδοχείων ανήκουν στις υψηλότερες κατηγορίες (12% - 18% περίπου), ενώ ως προς τη γεωγραφική περιοχή περισσότερες απαντήσεις προέρχονται από τη Μακεδονία (19% περίπου), την Θράκη (14%) και την Πελοπόννησο (13% περίπου). Από τα ξενοδοχεία της Αθήνας ανταποκρίθηκε το 17% περίπου (κλίνες), ενώ η Θεσσαλονίκη είχε καλύτερες επιδόσεις, αφού απάντησε το 37% περίπου (πάντα σε κλίνες).

Έσοδα ελληνικών ξενοδοχείων κατά το 2009

Τα μέσα έσοδα των ξενοδοχείων της χώρας ανήλθαν σε 15.690 ευρώ ανά δωμάτιο κατά το 2009. Ο μέσος κύκλος εργασιών (τζίρος) των ξενοδοχείων ενός αστέρου ανήλθε το 2009 σε 3.463 ευρώ ανά δωμάτιο. Στα ξενοδοχεία δυο αστέρων (2*) ανήλθε σε 6.796 ευρώ, στα τριών αστέρων σε 10.783 ευρώ, στα τεσσάρων αστέρων σε 17.739 ευρώ. Τέλος στα ξενοδοχεία των πέντε αστέρων, τα έσοδα ανά δωμάτιο ανήλθαν σε 29.230 ευρώ.

Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι τα μεγαλύτερα έσοδα ανά δωμάτιο επιτυγχάνονται από τα ξενοδοχεία της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης (Πίν. 4). Τα μέσα έσοδα ανά δωμάτιο στο σύνολο των ξενοδοχείων της Αττικής ανέρχονται σε 26.757 ευρώ και της Μακεδονίας σε 17.152 ευρώ. Είναι προφανές ότι τα έσοδα των ξενοδοχείων στα δυο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας ενισχύονται σημαντικά από τις αίθουσες και τους λοιπούς κοινόχρηστους χώρους, που διατίθενται για εκδηλώσεις κοινωνικού χαρακτήρα ή λειτουργούν σα χώροι μαζικής εστίασης. Από την υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα, τα χαμηλότερα έσοδα ανά δωμάτιο τα επιτυγχάνουν τα ξενοδοχεία του Βορείου Αιγαίου με 7.353 ευρώ ανά δωμάτιο και τα υψηλότερα η Πελοπόννησος με 12.367 ευρώ.

Πίνακας 4.
Μέσο Έσοδο ανά Δωμάτιο 2009

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1*	2**	3***	4****	5*****	Σύνολο
ΑΤΤΙΚΗ	3.613,10	12.419,70	13.272,18	27.465,01	45.909,47	26.757,45
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4.799,53	3.977,24	8.090,45	8.652,17	26.800,00	8.163,04
ΗΠΕΙΡΟΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.514,87	4.533,46	11.575,61	10.317,55	33.398,97	12.964,91
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	6.057,83	6.513,48	14.018,94	16.532,97	30.192,12	17.151,73
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	2.527,97	6.277,85	10.164,56	18.717,94		12.367,12
ΝΗΣΙΑ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	1.762,50	8.157,20	6.211,61	15.151,52	12.826,09	7.353,08
ΚΡΗΤΗ	2.974,98	6.288,05	7.952,69	16.442,90	27.910,64	14.267,79
ΚΥΚΛΑΔΕΣ - ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	1.623,16	5.998,71	8.605,73	17.763,43	19.823,39	13.850,79
ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	700,00	7.997,32	10.750,24	16.612,15	20.403,98	14.387,06
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	3.463,74	6.796,13	10.783,40	17.739,94	29.229,79	15.689,38

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Στη νησιωτική χώρα, τα έσοδα ανά δωμάτιο εμφανίζονται υψηλότερα σε σχέση με τους ηπειρωτικούς παραθεριστικούς προορισμούς, αλλά χαμηλότερα από τα δυο μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Τα μεγαλύτερα έσοδα τα επιτυγχάνουν τα ξενοδοχεία των Ιονίων Νήσων με 14.387 ευρώ ανά δωμάτιο. Ακολουθεί η Κρήτη με 14.267 ευρώ και τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου με 13.850 ευρώ ανά δωμάτιο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα εποχικά ξενοδοχεία των χαμηλών κατηγοριών στα νησιά και ειδικά τα ξενοδοχεία του ενός αστέρος εμφανίζουν αισθητά χαμηλότερες εισπράξεις από το μέσο όρο της κατηγορίας τους. Είναι εμφανές ότι θα πρέπει να ληφθεί ειδική μέριμνα γι' αυτά τα καταλύματα ώστε να εκσυγχρονιστούν και να αναβαθμιστούν. Οι νησιωτικοί προορισμοί της χώρας μας απευθύνονται πλέον σε μεσαία και υψηλά εισοδήματα και τη διεθνή αγορά. Κατά συνέπεια δεν υπάρχουν ευοίωνες προοπτικές για φθηνά καταλύματα χαμηλής ποιότητας στις περιοχές αυτές. Στην ηπειρωτική χώρα τα αντίστοιχα καταλύματα εξυπηρετούν τη ζήτηση που εκδηλώνεται από ημεδαπούς χαμηλών εισοδημάτων. Πρόκειται για μια αγορά που δεν θα εκλείψει στο άμεσο μέλλον δεδομένης της κρίσης με την οποία βρίσκονται αντιμέτωπα τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα στη χώρα μας.

Πληρότητα ελληνικών ξενοδοχείων κατά το 2009 και 2010

Η πληρότητα των ελληνικών ξενοδοχείων μειώθηκε αισθητά το 2010. Το Μάιο σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2009, η μέση πληρότητα στο σύνολο της επικράτειας ήταν μειωμένη κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες ή 10,01%. Το 2009 η μέση πληρότητα μετά την αναγωγή των στοιχείων του δείγματος στα συνολικά δεδομένα του πληθυσμού ανήλθε στο 51,43% ενώ το Μάιο του 2010 έπεσε στο 46,75% (Πίν. 5).

Πίνακας 5.
Πληρότητα (%) Ξενοδοχείων Μάιος - Αύγουστος 2009/10 ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μέση Πληρότητα Μάιος 09	Μέση Πληρότητα Μάιος 10	Μεταβολή Μάιος10/ Μάιος09	Μέση Πληρότητα Αύγουστος 09	Μέση Πληρότητα Αύγουστος 10	Μεταβολή Αυγ.10/ Αυγ.09
ΑΤΤΙΚΗ	58,90	53,05	-11,03	60,59	53,67	-12,9
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	40,87	39,09	-4,57	67,46	63,80	-5,75
ΗΠΕΙΡΟΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑ	52,49	46,12	-13,81	69,91	65,04	-7,48
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	59,54	50,88	-17,03	76,41	72,33	-5,64
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	36,29	36,70	1,12	79,26	73,13	-8,38
ΝΗΣΙΑ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	46,06	40,14	-14,74	79,72	70,29	-13,41
ΚΡΗΤΗ	55,76	54,74	-1,87	88,24	89,06	0,93
ΚΥΚΛΑΔΕΣ - ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	49,24	47,67	-3,3	83,67	85,13	1,72
ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	54,17	51,03	-6,4	91,67	86,55	-5,92
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	51,43	46,75	-10,01	79,54	75,84	-4,88

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Η μείωση ήταν χαμηλότερη τον Αύγουστο. Από 79,54% το 2009 η μέση πληρότητα των ελληνικών ξενοδοχείων μειώθηκε στο 75,84% τον Αύγουστο του 2010 ή κατά 4,88%.

Οι μεγαλύτερες μειώσεις στις πληρότητες καταγράφονται στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου, της Μακεδονίας και της Αττικής. Ακολουθούν οι άλλες περιφέρειες της ηπειρωτικής χώρας, όπου οι μειώσεις κυμαίνονται μεταξύ 5% και 8,4% τον Αύγουστο. Η εικόνα εμφανίζεται διαφοροποιημένη στα ξενοδοχεία της Κρήτης, των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων, όπου η πληρότητα τον Μάιο του 2010 περιορίστηκε κατά μια ποσοστιαία μονάδα και τον Αύγουστο καταγράφηκε άνοδος κατά 1,7 περίπου ποσοστιαία μονάδα στην Κρήτη και κατά 1,5 μονάδα στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου.

Το μέγεθος της ξενοδοχειακής μονάδας σχετίζεται θετικά με τη μέση πληρότητα που επιτυγχάνεται (Πίν. 6). Το Μάιο η διαφορά στις πληρότητες μεταξύ οικογενειακών ξενοδοχείων και μεγάλων ξενοδοχείων με μέγεθος πάνω από 100 δωμάτια είναι στατιστικά σημαντική. Η πληρότητα των οικογενειακών μονάδων κυμαίνεται μεταξύ 35 και 40%, ενώ για τα μεγάλα ξενοδοχεία μεταξύ 54 και 57%. Τον Αύγουστο οι διαφορές στις πληρότητες είναι λιγότερο ορατές. Είναι προφανές ότι τα μικρά ξενοδοχεία οικογενειακού χαρακτήρα προτιμώνται από τους ημεδαπούς πελάτες που συνηθίζουν να ταξιδεύουν τον Αύγουστο. Επίσης, τον Αύγουστο ταξιδεύουν περισσότεροι μεμονωμένοι αλλοδαποί τουρίστες που προέρχονται από τις γειτονικές χώρες. Οι πελάτες αυτοί καταλύουν επίσης σε μικρά και οικογενειακά ξενοδοχεία. Μάλιστα, σε περιφέρειες, όπως η Ήπειρος και η Θεσσαλία τα μικρά ξενοδοχεία επιτυγχάνουν καλύτερες πληρότητες τον Αύγουστο σε σχέση με τα μεγάλα. Σε περιοχές όπου διακινούνται μεγάλοι αριθμοί οργανωμένων τουριστών, όπως η Κρήτη, το νότιο Αιγαίο και τα Ιόνια νησιά, τα μεγάλα ξενοδοχεία επιτυγχάνουν υψηλότερες πληρότητες σε σχέση με τις μικρότερες μονάδες.

Πίνακας 6.
Μέση Πληρότητα ανά Μέγεθος Ξενοδοχείου Μάιος - Αύγουστος 2009/10

Μέγεθος Ξενοδοχείου	Μέση Πληρότητα Μάιος 09	Μέση Πληρότητα Μάιος 10	Μεταβολή Μάιος10/ Μάιος09	Μέση Πληρότητα Αύγουστος 2009	Μέση Πληρότητα Αύγουστος 2010	Μεταβολή Αυγ.10/ Αυγ.09
Οικογενειακό 1-20 δωμάτια	39,71	35,03	-13,37	73,63	66,45	-10,8
Μικρό 21-50 δωμάτια	49,77	44,48	-11,91	78,94	71,96	-9,7
Μεσαίο 51-100 δωμάτια	50,81	47,25	-7,54	76,46	73,15	-4,52
Μεγάλο >101 δωμάτια	57,43	53,91	-6,53	82,98	82,62	-0,44
ΣΥΝΟΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	51,43	46,75	-10,01	79,54	75,84	-4,88

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Πίνακας 7.
Πληρότητα (%) Ξενοδοχείων Μάιος - Αύγουστος 2009/10 ανά Κατηγορία

Τάξη Ξενοδοχείου	Μέση Πληρότητα Μάιος 09	Μέση Πληρότητα Μάιος 10	Μεταβολή Μάιος10/ Μάιος09	Μέση Πληρότητα Αύγουστος 09	Μέση Πληρότητα Αύγουστος 10	Μεταβολή Αυγ.10/ Αυγ.09
5*****	53,89	51,71	-4,24	77,56	77,17	-0,50
4****	59,34	57,41	-3,35	84,72	84,73	0,01
3***	53,64	46,95	-14,25	79,23	75,07	-5,55
2**	44,65	39,01	-14,48	77,77	70,84	-9,79
1*	42,88	35,57	-20,55	73,66	67,57	-9,02
ΣΥΝΟΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	51,43	46,75	-10,01	79,54	75,84	-4,88

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Οι μειώσεις στις πληρότητες είναι πολύ υψηλότερες στις χαμηλότερες κατηγορίες αστέρων. Αντίθετα τα ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων σημείωσαν μια ελαφρά πτώση κατά το Μάιο και πέτυχαν τα ίδια ποσοστά πληρότητας με τον Αύγουστο του 2009 (Πίν. 7).

Από τα προηγούμενα συνάγεται ότι:

- Οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών περιορίστηκαν σε μεγαλύτερη έκταση συγκριτικά με τους αλλοδαπούς πελάτες. Για παράδειγμα, στο Νότιο Αιγαίο, οι αφίξεις αλλοδαπών στα αεροδρόμια εμφανίζονται αυξημένες κατά 5 – 14%. Την ίδια ώρα οι πληρότητες στους διάφορους νησιωτικούς εμφανίζονται ελαφρά μειωμένες το Μάιο και αυξήθηκαν μόλις κατά 1,7% τον Αύγουστο. Είναι προφανές ότι οι αυξημένες τουριστικές ροές από το εξωτερικό αναπλήρωσαν τις απώλειες που είχαν τα ξενοδοχεία της περιοχής από την ελληνική αγορά. Φέτος οι Έλληνες περιορίσαν τις ημέρες των διακοπών ή προτίμησαν ενοικιαζόμενα δωμάτια και σπίτια συγγενών ή φίλων για τη διαμονή τους.

- Σε περιόδους κρίσης, τα ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών μπορούν να ασκήσουν πιο ευέλικτη τιμολογιακή πολιτική και να περιορίσουν τις απώλειες τους στο επίπεδο των διανυκτερεύσεων.
- Η Ελλάδα έχει μετεξελιχθεί σε ακριβό προορισμό που προσελκύει τουρίστες μεσαίων και υψηλών εισοδημάτων. Οι συγκεκριμένοι πελάτες δεν διαμένουν εύκολα σε ξενοδοχεία του ενός ή δυο αστέρων.
- Τα ξενοδοχεία του ενός και δυο αστέρων που βρίσκονται στα αστικά κέντρα ή σε παραθεριστικούς προορισμούς της ηπειρωτικής χώρας εξυπηρετούν κατά βάση τις ανάγκες του εγχώριου τουρισμού. Δεδομένου ότι εκτιμάται βάσιμα πως η ύφεση στην οποία έχει εισέλθει η ελληνική οικονομία θα συνεχιστεί τα προσεχή έτη, αναμένεται τα ξενοδοχεία των χαμηλών κατηγοριών να πληγούν ακόμα περισσότερο στο μέλλον. Ο επαναπροσανατολισμός πολλών προορισμών της ηπειρωτικής χώρας προς τη διεθνή αγορά δεν είναι εύκολη υπόθεση. Αποτελεί όμως μονόδρομο για τουριστικούς προορισμούς σε περιοχές όπως η Εύβοια, ο Κορινθιακός, η Αργολίδα, οι παραλίες της Περίας και της Δυτικής Ελλάδας.

Τιμές διάθεσης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, οι μέσες τιμές των ελληνικών ξενοδοχείων μειώθηκαν για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, τόσο κατά την περίοδο του Μαΐου, όσο και τον Αύγουστο. Το Μάιο οι τιμές μειώθηκαν κατά 3,26% και τον Αύγουστο κατά 4,33% (Πίν. 8). Η μέση τιμή δωματίου το Μάιο του 2010 διαμορφώθηκε στα 60,19 € και τον Αύγουστο στα 89,32 € περίπου. Τόσο κατά το Μάιο, όσο και κατά τον Αύγουστο τις υψηλότερες τιμές ανά δωμάτιο τις εισπράττουν τα ξενοδοχεία της Αθήνας, ακολουθούμενα από τα ξενοδοχεία της Κεντρ. Μακεδονίας. Οι χαμηλότερες τιμές καταγράφονται στα ξενοδοχεία των νησιών του Βορ. Αιγαίου, με μέση τιμή γύρω στα 45 € ανά δωμάτιο το Μάιο και 67 € τον Αύγουστο του 2010. Ακολουθούν τα ξενοδοχεία της Κεντρικής Ελλάδας, της Ηπείρου-Θεσσαλίας και της Πελοποννήσου. Στους νησιωτικούς προορισμούς καταγράφεται η μεγαλύτερη διαφορά τιμής ανάμεσα σε Μάιο και Αύγουστο, γεγονός που αποδεικνύει την υψηλή εποχικότητα στη ζήτηση που εκδηλώνεται στις νησιωτικές περιοχές.

Πίνακας 8.

Μέση Τιμή Δωματίου ανά Περιφέρεια Μάιος - Αύγουστος 2009/10

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μέση Τιμή Δωματίου Μάιος 2009	Μέση Τιμή Δωματίου Μάιος 2010	Δ% Μάιος10/ Μάιος09	Μέση Τιμή Δωματίου Αύγουστος 2009	Μέση Τιμή Δωματίου Αύγουστος 2010	Δ% Αυγ.10/ Αυγ.09
ΑΤΤΙΚΗ	106,63	108,90	2,13	122,22	118,68	-2,89
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	63,92	61,20	-4,25	80,63	77,38	-4,03
ΗΠΕΙΡΟΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑ	72,79	68,29	-6,19	91,80	84,83	-7,60
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	71,21	67,40	-5,34	117,67	110,15	-6,39
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	75,00	75,42	0,56	98,00	98,71	0,72
ΝΗΣΙΑ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	48,60	44,69	-8,06	72,80	66,74	-8,32
ΚΡΗΤΗ	63,38	61,47	-3,02	99,58	97,37	-2,22
ΚΥΚΛΑΔΕΣ - ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	59,63	57,95	-2,82	102,19	97,84	-4,26
ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	60,00	57,20	-4,67	107,27	103,56	-3,45
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	62,15	60,19	-3,26	93,19	89,32	-4,33

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Ανάμεσα στο 2009 και το 2010 η μεγαλύτερη μείωση τιμών καταγράφηκε στα νησιά του Βορ. Αιγαίου (-8%). Στην Ήπειρο-Θεσσαλία καταγράφεται μείωση 6,2% το Μάιο και 7,6% τον Αύγουστο και ακολουθεί η Μακεδονία-Θράκη με -5,3% το Μάιο και -6,4% τον Αύγουστο. Στους νησιωτικούς προορισμούς της Κρήτης, του Νοτίου Αιγαίου και των Ιονίων Νήσων οι τιμές μειώθηκαν μεσοσταθμικά από 2,8% έως 4,3%.

Στις μόνες περιοχές που καταγράφηκε περιορισμένη αύξηση τιμών είναι η Αττική μόνο για το Μάιο και η Πελοπόννησος όπου παρά την αύξηση των τιμών που παρατηρήθηκε, αυτή δεν ξεπέρασε τη μία ποσοστιαία μονάδα.

Οι τιμές φαίνεται να μειώνονται με παραπλήσιους ρυθμούς σε όλες τις τάξεις των ξενοδοχείων (Πίν. 9). Σχετικά μικρότερη μείωση παρατηρείται στα 4αστερα ξενοδοχεία και στα ξενοδοχεία 1*, τα περισσότερα από τα οποία δεν μετέβαλαν τις έτσι κι αλλιώς χαμηλές τιμές τους.

Πίνακας 9.
Μέση Τιμή Δωματίου ανά Κατηγορία Μάιος - Αύγουστος 2009/10

Τάξη Ξενοδοχείου	Μέση Τιμή Δωματίου Μάιος 2009	Μέση Τιμή Δωματίου Μάιος 2010	Δ% Μάιος10 / Μάιος09	Μέση Τιμή Δωματίου Αύγουστος 2009	Μέση Τιμή Δωματίου Αύγουστος 2010	Δ% Αυγ.10/ Αυγ.09
5*****	111,54	108,14	-3,05	186,28	176,00	-5,52
4****	70,79	70,06	-1,04	114,11	112,65	-1,28
3***	56,57	53,49	-5,44	75,88	71,76	-5,43
2**	46,29	44,38	-4,12	63,52	59,79	-5,86
1*	42,04	41,40	-1,53	59,91	57,94	-3,29
ΣΥΝΟΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	62,15	60,19	-3,26	93,19	89,32	-4,33

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Συνολικά μόνο τα ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών της Πελοποννήσου κατόρθωσαν να ανεβάσουν τις τιμές σε ποσοστό πάνω από 5% και τα ξενοδοχεία 5* της Αθήνας, αλλά μόνο για το μήνα Μάιο.

Πίνακας 10.
Μέση Τιμή Δωματίου ανά Μέγεθος Ξενοδοχείου Μάιος - Αύγουστος 2009/10

Μέγεθος Ξενοδοχείου	Μέση Τιμή Δωματίου Μάιος 2009	Μέση Τιμή Δωματίου Μάιος 2010	Δ% Μάιος10/ Μάιος09	Μέση Τιμή Δωματίου Αύγουστος 2009	Μέση Τιμή Δωματίου Αύγουστος 2010	Δ% Αυγ.10/ Αυγ.09
Οικογενειακό 1-20 δωμάτια	55,46	51,61	-6,95	71,69	66,89	-6,70
Μικρό 21-50 δωμάτια	56,47	53,81	-4,71	78,04	73,08	-6,35
Μεσαίο 51-100 δωμάτια	55,89	53,86	-3,63	75,58	71,95	-4,80
Μεγάλο >101 δωμάτια	79,97	78,33	-2,04	130,86	126,89	-3,04
ΣΥΝΟΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	62,15	60,19	-3,26	93,19	89,32	-4,33

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Το μέγεθος των ξενοδοχειακών μονάδων σχετίζεται αρνητικά με τη μείωση των τιμών διάθεσης του προϊόντος τους (Πίν.10). Οι μειώσεις τιμών στα μικρά οικογενειακά ξενοδοχεία κάτω των 20 δωματίων ήταν υπερδιπλάσιες των μειώσεων στα ξενοδοχεία άνω των 100 δωματίων. Το Μάιο οι τιμές στα οικογενειακά ξενοδοχεία μειώθηκαν κατά 7% και στα μεγάλα κατά 2%. Αντίστοιχα, τον Αύγουστο οι τιμές στα οικογενειακά ξενοδοχεία μειώθηκαν κατά 6,7%, στα μεσαία κατά 4,8% και στα μεγάλα κατά 3%.

Αθροιστικά η ποσοστιαία μείωση στις πληρότητες και τις τιμές διάθεσης των δωματίων τους οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα έσοδα των ελληνικών ξενοδοχείων μειώθηκαν το Μάιο κατά 13% περίπου και τον Αύγουστο κατά 9,2%. Με βάση τις συγκεκριμένες εκτιμήσεις εικάζεται βέβαια ότι ο κύκλος εργασιών των ελληνικών ξενοδοχείων θα περιοριστεί σε ποσοστό που θα υπερβαίνει το 11% για το σύνολο του 2010.

Απασχόληση

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που προκύπτουν από την έρευνα, η συνολική απασχόληση στα ξενοδοχεία της χώρας το Μάιο του 2010 ανήλθε σε 141.314 άτομα και τον Αύγουστο σε 161.675 άτομα. Στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται και οι ξενοδόχοι, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους που εργάζονται σε μικρές μονάδες οικογενειακού χαρακτήρα.

Πίνακας 11.

Εκτίμηση Συνολικής Απασχόλησης στα Ξενοδοχεία Μάιος - Αύγουστος 2009/10 ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Απασχό- ληση Μάιος 2009	Απασχό- ληση Μάιος 2010	Δ% Μάιος10/ Μάιος09	Απασχό- ληση Αύγουστος 2009	Απασχό- ληση Αύγουστος 2010	Δ% Αυγ.10/ Αυγ.09
ΑΤΤΙΚΗ	16.429	15.916	-3,12	17.253	16.814	-2,54
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	5.756	5.325	-7,48	5.998	5.559	-7,32
ΗΠΕΙΡΟΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4.913	4.452	-9,39	5.293	4.875	-7,89
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	26.968	24.528	-9,05	29.789	28.597	-4,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	6.236	6.050	-2,98	7.950	7.695	-3,21
ΝΗΣΙΑ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	4.214	4.242	0,67	4.649	5.243	12,79
ΚΡΗΤΗ	29.309	27.599	-5,84	33.529	31.280	-6,71
ΚΥΚΛΑΔΕΣ - ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	35.273	37.520	6,37	41.641	43.007	3,28
ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	13.490	13.251	-1,77	15.480	15.228	-1,63
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	145.523	141.314	-2,89	164.691	161.675	-1,83

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2010.

Η εκτίμηση προέκυψε από σταθμισμένη αναγωγή στον πληθυσμό ως προς την τάξη του ξενοδοχείου και την περιφέρεια όπου είναι εγκατεστημένα (Πίν. 11).

Η μεγαλύτερη μείωση της απασχόλησης κατά το Μάιο του 2010 σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2009 σημειώθηκε στις περιφέρειες Ηπείρου-Θεσσαλίας και Μακεδονίας-θράκης σε ποσοστό που υπερέβη το 9%. Ακολούθησε η Κεντρική Ελλάδα με μείωση του αριθμού των απασχολουμένων κατά 7,5%. Στο Νότιο Αιγαίο καταγράφηκε αύξηση της απασχόλησης κατά

6,3% που αντανακλά σε μεγάλο βαθμό την άνοδο των αφίξεων αλλοδαπών τουριστών στην περιφέρεια αυτή.

Στο Νότιο Αιγαίο η απασχόληση αυξήθηκε και τον Αύγουστο κατά 3,28% φτάνοντας τις 43.000 απασχολούμενους. Ακόμα μεγαλύτερη άνοδος καταγράφεται στα νησιά του Βορ. Αιγαίου. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα νησιά του Αιγαίου λειτούργησαν νέες μονάδες υψηλών κατηγοριών, γεγονός που συνέβαλε στην αύξηση της συνολικής απασχόλησης. Στην Κρήτη καταγράφηκε μείωση της απασχόλησης που κυμάνθηκε στο 6%, ενώ στους ηπειρωτικούς προορισμούς, με εξαίρεση την Πελοπόννησο, η μείωση της απασχόλησης υπερέβη το 7%.

Συμπεράσματα

Οι εξελίξεις στον τουριστικό κλάδο της χώρας το 2010 φαίνεται ότι επιβεβαιώνουν τις αρχικές προβλέψεις των φορέων του κλάδου σχετικά με τη μείωση των εισπράξεων. Το ενδιαφέρον στοιχείο προέρχεται από τις επιδόσεις των ανταγωνιστριών χωρών. Συγκεκριμένα, οι αρχικές εκτιμήσεις αποτυπώνουν την αύξηση των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών το 2010 σε σχέση με το 2009, με πιο εντυπωσιακή την επίδοση της Τουρκίας, η οποία παρουσίασε θετική μεταβολή κατά 5%.

Αναδεικνύεται με αυτό τον τρόπο το πρόβλημα του ελλείμματος ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος και η δυσκολία προσαρμογής του στο νέο διεθνές τουριστικό περιβάλλον.

Η δειγματοληπτική έρευνα του ΙΤΕΠ καταδεικνύει ότι και αυτή την κρίση η ελληνική ξενοδοχεία προσπάθησε να την αντιμετωπίσει με μείωση των τιμών διάθεσης του προϊόντος, παρόλη την αύξηση του πληθωρισμού κατά 5%, που έχει επηρεάσει ανάλογα το κόστος λειτουργίας των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

Η αθροιστική μείωση των πληροτήτων και των τιμών διάθεσης των δωματίων, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι για φέτος ο κύκλος εργασιών των ελληνικών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων μειώθηκε κατά 13% περίπου το Μάιο και κατά 9,2% τον Αύγουστο.

Με βάση τα προαναφερόμενα στοιχεία και λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα οικονομική συγκυρία και τα εγγενή συγκριτικά πλεονεκτήματα, θεωρούμε ότι στα πλαίσια των διαφόρων κλαδικών πολιτικών, η πολιτική ηγεσία του τουρισμού πρέπει να διασαφηνίσει μια σειρά από θέματα. Όπως, για παράδειγμα, να παρουσιάσει ένα συνεκτικό στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης του τουριστικού τομέα, να εξειδικεύσει τις πολιτικές που θα το στηρίξουν και να προσδιορίσει τη χρονική κατανομή υλοποίησής των μέτρων που περιλαμβάνει. Επίσης θα πρέπει να άρει τους περιορισμούς από την μία μεριά και να κινητροδοτήσει τις επιχειρήσεις από την άλλη, προκειμένου να ενισχυθεί η ποιοτική διάσταση του τουριστικού προϊόντος της χώρας μας, ώστε να πάψει η τιμολογιακή πολιτική να αποτελεί το μοναδικό εργαλείο μάρκετινγκ των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε περιόδους κρίσης και δημοσιονομικής στενότητας.